

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
กลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*
THE MANAGEMENT OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
IN PHETCHONDAN SCHOOL GROUP, CHONDAN DISTRICT,
PHETCHABUN PROVINCE

สมบูรณ์ แก้วทุย, Somboon Kaewtuy

ดารณีย์ พยัคฆ์กุล, Daranee Payakkul

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

Educational Administration, Graduate School, Payap University

E-mail : somboonkaewtuy1997@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 119 คน และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.66 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และมีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content analysis)

* Received 27 March 2024; Revised 29 June 2024; Accepted 30 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน รองลงมาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีผลการศึกษาดังนี้ ผู้บริหารควรจัดให้มีเวลาในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อเกิดความสัมพันธ์อันดีส่งผลให้เกิดความสะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารควรจัดให้มีการออกแบบการประเมินนักเรียนที่มีวิธีการหลากหลายด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และจำแนกนักเรียนตามกลุ่มที่สถานศึกษากำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ไว้ โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการการจัดกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และด้านทักษะอาชีพ โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมครูเพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวและเทคนิคการให้คำปรึกษา ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และผู้บริหารควรมีการชี้แจงกับผู้ปกครองและนักเรียนให้เข้าใจถึงความจำเป็นของการส่งต่อนักเรียนและควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถส่งต่อนักเรียนได้ทันสถานการณ์ เป็นต้น

คำสำคัญ : การบริหารงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, แนวทางการดำเนินงาน

Abstracts

The objectives of this research were 1) to investigate the current condition of student care and support system management and 2) to develop guidelines for student care and support system management in Phetchondan school group, Chondan district, Phetchabun province. The population were 119 people and the target group, consisted of 10 people, were selected by using the purposive sampling method. The research instrument was 5 rating scale questionnaire concerning a current condition of student care and support

system management. The index of consistency (IOC) of the questionnaire was 0.66 - 1.00 while reliability of the entire questionnaire was 0.98. The structured interview was used to develop guidelines. The data were analyzed by calculating frequency, percentages, averages, standard deviations, and descriptive content analysis.

The finding were as follows :

1) The current condition of student care and support system management overall was at the highest level. In particular, student promotion and development was perceived at the highest average, followed by knowing students individually, problem solving and prevention, and forwarding students. The aspect that perceived the lowest average was student screening.

2) In terms of the guidelines for managing the implementation of student care and support system, administrators should arrange time for participating in activities between teachers and students to create good relationships, resulting in convenience in student data collection. Administrators should design a multi-method student assessment with quality tools validated by experts. Students should be classified into groups according to the standards and criteria of the educational institution. Schools should survey the needs for organizing activities that develop students' potential, both academically and professionally. Schools should provide teacher training to help them improve their knowledge and understanding of the guiding process and counseling strategies, resulting in effective student problem solving. The administrators should explain the importance of referring students to their parents and work with private agencies to facilitate student transfers.

Keywords : Management, Student Care and Support System,
Operational Guideline

บทนำ

ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของประเทศ ภายใต้การแข่งขันแบบเสรีนิยมและไร้พรมแดนได้สร้างความเหลื่อมล้ำอย่างยิ่งให้เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน จากรายงานการวิจัยของสถาบันอนาคตไทยศึกษา พ.ศ. 2557 ทำให้ทราบว่า ความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากรของประเทศมีช่องว่างมากขึ้นระหว่างคนรวยและคนยากจน ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยสถานภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือนแตกต่างกัน ทำให้โอกาสการศึกษาต่อระดับขั้นที่สูงขึ้นเกินกว่าการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นไปได้ยากและยิ่งระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ด้านการศึกษาของประชากรปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควรทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดสรรโอกาสและให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงได้ และไม่สามารถดำเนินนโยบายให้เข้าถึงกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ประกอบกับความแตกต่างทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ยิ่งเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การสร้าง ความเหลื่อมล้ำในโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษามากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่มีความแตกต่างกันระหว่างสถานศึกษา จำแนกออกเป็นตามขนาด ที่ตั้งของสถานศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวผู้เรียน และปัญหาอื่น ๆ เช่น เด็กมีพัฒนาการที่ไม่สมวัย มีความรู้ความสามารถต่ำกว่ามาตรฐานช่วงชั้น อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปัญหายาเสพติด และการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 119)

เด็กและเยาวชนคนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยประสบผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หมกมุ่นกับโทรศัพท์หรือเกมคอมพิวเตอร์และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อบนโลกออนไลน์ นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและสังคม นิยมแข่งรถมอเตอร์ไซด์บนถนนสาธารณะ ก่อความวุ่นวายด้านมลพิษทางเสียงแก่ชุมชนโดยรอบ มีพฤติกรรมการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร นิยมใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ จนเกิดการทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน

มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นและไม่รู้จักการป้องกันทำให้เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อยและขาดความรับผิดชอบต่อเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขึ้น เช่น ไซบูทรี เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารกระตุ้นหรือสารอันตรายต่าง ๆ ขาดคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนามค่านิยมความเป็นไทย การปฏิสัมพันธ์กันของคนในครอบครัวค่อนข้างน้อย เนื่องจากติดเพื่อนชอบออกไปเที่ยวนอกบ้าน ติดสื่อออนไลน์ และคนในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของมีค่ามากกว่าความดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 1-2)

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ รวมทั้งมาตรา 23(5) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขผ่านการจัดการกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ผู้เรียนมีทักษะในการประยุกต์องค์ความรู้ไว้ใช้แก้ไขปัญหา และสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตัวของตนเองได้ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรายวิชาต่าง ๆ โดยสถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนหลายฝ่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ นอกจากจะส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็ถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือร่วมกัน (เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์, 2561, น.1)

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดมากที่สุดกับนักเรียน รองลงมาจากครอบครัว โดยผู้ปกครองให้การยอมรับเชื่อถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะเป็นสถานที่ให้ความรู้ อบรม สั่งสอน และดูแลเอาใจใส่ลูกหลานเป็นอย่างดี สถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนเป็นหลัก โดยต้องจัดให้นักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย จัดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพนั่นคือเด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดี คนเก่ง มีความสุข” และครูจะต้อง

บูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม สถานศึกษาต้องจัดระบบงานและกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม และเด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ปกป้อง ค้ำครอง และดูแลโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, น. 3-4)

จากความสำคัญของการดูแลคุณภาพชีวิตนักเรียนในสถานศึกษาให้เป็นคนเก่ง ดี มีทักษะชีวิตสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ และสามารถบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนถูกต้องชัดเจน โดยผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจและมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมพัฒนาควบคุม และแก้ไขประพฤตินักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยเกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันและเป็นคนดีของสังคม

โดยสภาพผลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเพชรแดนอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน พบปัญหานักเรียนต้องออกจากระบบโรงเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับหรือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาหรือข้อขัดแย้ง พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายเป็นนักซิ่งวัยใส และที่ควรระวังอย่างมากคือการเริ่มใช้บุหรี่ เหล้า กาญชา กระท่อม และสารอันตรายในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเกิดขึ้นมานานและดูจะเป็นปัญหาปกติของกลุ่มโรงเรียนเพชรชนแดนที่ครูหลายคนเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่เป็นปัญหาไปแล้ว จึงไม่ได้หาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาทำให้เกิดผลเสียต่อประเทศหลายประการทั้งความสูญเสียงบประมาณทางการศึกษาที่รัฐจัดให้มีการศึกษา ทำให้ทรัพยากรบุคคลที่ควรจะมีคุณค่า กลายเป็นทรัพยากรที่มีปัญหา และต้องเสียงบประมาณในการแก้ปัญหาที่เด็กเหล่านี้ก่อขึ้น ถือเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา เมื่อคำนึงถึงการลงทุนทางการศึกษารวมถึงความสูญเสียในสิ่งต่าง ๆ อีกหลากหลายที่บางครั้งครูและผู้ใหญ่ไม่ทันได้คาดคิด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันการบริหารจัดการของระบบดูแลช่วยเหลือที่เป็นอยู่ และเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชร ชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ประชากร/เป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 119 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครู จำนวน 111 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม บุญสะอาด, 2556, น. 67) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คะแนนการตอบแบบสอบถามดังนี้ โดยค่าสูงที่สุดคือ 5 หมายถึงเห็นด้วยระดับมากที่สุดและค่าต่ำที่สุดคือ 1 หมายถึงเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) กำหนดโครงสร้างของคำถาม และสร้างแบบสอบถามขึ้นให้สอดคล้องเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน ตามแนวคิดขั้นตอนการบริหารงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 14) 3) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนของการใช้ภาษาในการตั้งคำถาม และความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม จากการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีหาค่า (IOC) พบว่ามีค่า ระหว่าง 0.66 -1.00 ถือว่าใช้ได้ 4) นำผลการตรวจสอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข 5) ทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อนำผลมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbac) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ถือว่าใช้ได้ และ 6) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษาสูงสุด ด้านตำแหน่ง และด้านประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพปัจจุบันการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าคะแนนเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981) ซึ่งกำหนดคะแนนเป็นช่วงชั้นและการแปลผลไว้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 ระดับปรับปรุง 1.50-2.49 ระดับพอใช้ 2.50-3.49 ระดับปานกลาง 3.50-4.49 ระดับมาก และ 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาระยะที่ 1 มาดำเนินการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามแนวคิดของ Creswell (1998, น. 9-10) แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกจากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2566 ระดับยอดเยี่ยม และระดับดีเด่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บบันทึกการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชร ชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	0.61	มากที่สุด
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.44	0.63	มาก
3	ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน	4.57	0.55	มากที่สุด
4	ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.53	0.60	มากที่สุด
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.47	0.63	มาก
	รวม	4.51	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.57$) รองลงมาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.54$) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.53$) ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.47$) และด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.44$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง ($\sigma = 0.55 - 0.63$) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

2. ผลการศึกษาพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 10 คน มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ตามกรอบแนวคิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรจัดสรรเวลาให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีส่งผลให้ครูรู้จักนักเรียนเพิ่มขึ้น และควรเน้นการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นปัจจุบัน ครูที่ปรึกษาทุกคนควรออกเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสุขภาพ การใช้ชีวิตที่ต้องมีความปลอดภัย สถานะทางเศรษฐกิจ และรับรู้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทำให้สามารถให้การดูแลช่วยเหลือได้ทันถ่วงที และเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการคัดกรองต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีการออกแบบแบบประเมินคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างละเอียด มีการตรวจสอบเครื่องมือให้มีคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นมีการจำแนกนักเรียนตามกลุ่มที่สถานศึกษากำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ที่วางไว้ และครูที่ปรึกษาควรมีการบันทึกจัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอสามารถส่งต่อข้อมูลให้ครูในชั้นถัดไปได้ เพื่อการส่งเสริมพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนคนนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน ผู้บริหารควรกำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นตามความถนัดและความต้องการทั้งด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ กีฬา ดนตรี เป็นต้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ และสร้างประสบการณ์ให้เต็มตามศักยภาพของตนเอง เช่น กิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าของตนเอง การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมชุมนุมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น กิจกรรมเวทีแสดงความสามารถผลงานต่าง ๆ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างคุณค่าของผลงานและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

4. ด้านการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา ผู้บริหารควรจัดอบรมครูที่ปรึกษาให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวและเทคนิคการให้คำปรึกษา เพื่อสามารถให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งจัดให้มีชั่วโมงแนะแนวอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ หรือกิจกรรมที่ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน

เพื่อเกิดความสัมพันธ์อันดีทำให้ครูสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติตกไปเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงให้กลายเป็นกลุ่มมีปัญหา และยังสามารถแก้ไขกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติได้อีกด้วย

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางหรือขั้นตอนการส่งต่อนักเรียน ที่ถูกต้องเป็นระบบและชัดเจน ควรมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจต่อผู้ปกครองและนักเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งต่อและสถานศึกษาควรประสานงานที่ดีไว้กับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยปกครองท้องถิ่น ชุมชน หน่วยงานศาสนาเพื่อให้เกิดความพร้อมในการส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือทันที

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2561, น. 55) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ สุภัทสร สุริยะ (2562, น. 62) ศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับญาณิศา เขี่ยมสิริวุฒิ (2564, น.63) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 ชั้นตอน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรจัดเวลาสรรให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีส่งผลให้ครูรู้จักนักเรียนเพิ่มขึ้น และควรเน้นการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นปัจจุบัน ครูที่ปรึกษาทุกคนควรออกเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสุขภาพ การใช้ชีวิตที่ต้องมีความปลอดภัย สถานะทางเศรษฐกิจ และรับรู้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทำให้สามารถให้การดูแลช่วยเหลือได้ทันถ่วงที และเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการคัดกรองต่อไป ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีการออกแบบแบบประเมินคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างละเอียด มีการตรวจสอบเครื่องมือให้มีคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นมีการจำแนกนักเรียนตามกลุ่มที่สถานศึกษากำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ที่วางไว้ และครูที่ปรึกษาควรมีการบันทึกจัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอสามารถส่งต่อข้อมูลให้ครูในชั้นถัดไปได้ เพื่อการส่งเสริมพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหาที่นักเรียนคนนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรกำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นตามความถนัดและความต้องการทั้งด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ กีฬา ดนตรี เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้ส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะและสร้างประสบการณ์ให้เต็มตามศักยภาพของตนเอง เช่น กิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าของตนเอง การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมชุมนุมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น กิจกรรมเวทีแสดงความสามารถผลงานต่าง ๆ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างคุณค่าของผลงานและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรจัดอบรมครูที่ปรึกษาให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวและเทคนิคการให้คำปรึกษา เพื่อสามารถให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งจัดให้มีชั่วโมงแนะแนวอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ หรือกิจกรรมที่ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนเพื่อเกิดความสัมพันธ์อันดีทำให้ครูสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างใกล้ชิดคิดเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนตกเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงให้กลายเป็นกลุ่มมีปัญหา และยังสามารถแก้ไขกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติได้อีกด้วย และด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางหรือขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ถูกต้องเป็นระบบและชัดเจน ควรมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจต่อผู้ปกครองและนักเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งต่อและสถานศึกษาควรประสานงานที่ดีไว้กับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยปกครองท้องถิ่น ชุมชน หน่วยงานศาสนา เพื่อให้เกิดความพร้อมในการส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือทันที

สอดคล้องกับ การศึกษาวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564, น. 65-67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น ควรสร้างแบบประเมินนักเรียนให้มีความหลากหลาย ใช้โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนมาใช้ในการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ควรสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ ควรจัดการอบรมครูเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น และควรมีการชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 54-55) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรดำเนินการให้ครูศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลายด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยใช้แบบประเมิน (SDG) ในการคัดกรองด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้กับผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์ได้อย่างเหมาะสม ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีความเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ของครู

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการนำผลไปใช้

1. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารควรวางแผนการคัดกรองนักเรียนโดยมีการออกแบบแบบการประเมินที่หลากหลายมีคุณภาพตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีขั้นตอนการดำเนินการถูกต้องชัดเจนเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษซึ่งแปลผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น และมีการจัดเก็บผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องต่อไป
2. ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารควรวางแผนขั้นตอนการดำเนินการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อการดำเนินที่ถูกต้องตามกระบวนการ ควรมีการประสานความร่วมมือหน่วยงานภายนอกหรือ

หน่วยที่เกี่ยวข้องไว้ล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อการส่งต่อนักเรียนได้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งต่อกับผู้ปกครองและนักเรียน

3. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารควรจัดอบรมครูที่ปรึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวและเทคนิคการให้คำปรึกษา เพื่อสามารถให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งจัดให้มีชั่วโมงแนะแนวอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ หรือกิจกรรมที่ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อเกิดความสัมพันธ์อันดีทำให้ครูสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนตกไปเป็นกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มมีปัญหา และยังสามารถแก้ไขกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติได้อีกด้วย

4. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารควรจัดเวลาให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีส่งผลให้ครูรู้จักนักเรียนเพิ่มขึ้น และควรเน้นการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นปัจจุบัน ครูที่ปรึกษาทุกคนควรออกเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสุขภาพ การใช้ชีวิตที่ต้องมีความปลอดภัย สถานะทางเศรษฐกิจ และรับรู้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทำให้สามารถให้การดูแลช่วยเหลือได้ทันถ่วงที และเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการคัดกรองต่อไป

5. ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้บริหารควรกำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นตามความถนัดและความต้องการทั้งด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ กีฬา ดนตรี เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะและสร้างประสบการณ์ให้เต็มตามศักยภาพของตนเอง เช่น กิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าของตนเอง การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมชุมนุมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น กิจกรรมเวทีแสดงความสามารถผลงานต่าง ๆ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างคุณค่าของผลงานและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต. (2556). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ญาณิศา เขี่ยมสิริวุฒิ. (2564). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสยาม.

Creswell, J. W. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design : Choosing Among Five Approaches* (2 rd ed.). Thousand Oaks : Sage Publications.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

Best, John W. (1981). *Research in Education*. New Delhi: Prentice Hall.

